

Referat fra digitalt møtet i Bergverksnettverket onsdag 4. september 2024, kl. 0900–0950

Til stede:

Anno Museum, Musea i Nord-Østerdalen: Geir Arne Mælan, Arild Alander
Aust-Agder museum og arkiv, Setesdalsmuseet: Hind Helene Harira
Dalane Folkemuseum: Bess Grastveit og Ann Michelle van Achterberg
Musea i Sogn og Fjordane, Kvernsteinsparken: Arnold Alexander Rauboti
Musea i Sør-Trøndelag, Orkla Industrimuseum Torstein Bach og Are Hilstad
Musene i Sør-Trøndelag, Rørosmuseet: Runa Finborud, May Lisbeth Hamland og Fridtjof Medhus
Nordlandsmuseet, Sulitjelma gruvemuseum: John Gunnar Olsen
Norsk Bergverksmuseum: Frank Meyer (møteleder og referent), Kåre Kullerud
Stiftelsen Modums Blaafarveværk: Lasse Hermansen Bjørnland
Svalbard Museum Eystein Markussen
Vestfoldmuseene, Norsk Bergindustriarkiv: Ingrid Nøstberg
Universitetet i Agder: Tor Sigvald Johansen

Forfall:

Anno museum: Kirsten Fronæs
Aust-Agder museum og arkiv, Setesdalsmuseet: Leonhard Jansen, Ronald Werner
Dalane Folkemuseum: June Stuen, Olaug Økland
Gudbrandsdalsmusea: Øystein Rudi
Helgeland Museum, Rana Museum: Barbara Priesemann
Midt-Troms Museum: Truls Nilsen
Musea i Sogn og Fjordane, Kvernsteinsparken: Synnøve S. Bjørset
Museene i Sør-Trøndelag, Rørosmuseet: Erik Roll
Museum Nord: Jon Emil Framnes
Norges Geologiske Undersøkelser: Rolf M. Dahl
Norsk Bergverksmuseum: Svein Skarheim
Næs Jernverksmuseum: Knut Benjamin Aall
Randsfjordmuseene, Hadeland bergverksmuseum: Hans Philip Einarsen, Solfrid Myhre, Finn Audun Grøndahl
Stiftelsen Folldal Gruver: Even Moen
Stiftelsen Modums Blaafarveværk: Tone Sinding Steinsvik
Sunnhordaland Museum: Helge Pedersen, Bjørn Arve Lunde
Universitetet i Oslo Naturhistorisk museum, UiO, Seksjon for geologi: Axel Müller
Varanger Museum: Berit He Jin Nilsen
Vestfoldmuseene: Arild Braa Norli
Vestfoldmuseene, Jernverket Eidsfoss: Hilde Woxen Stormark, Kasper Rogde Søyland

Sak 1: Bergverksnettverkets søknad på midler til drift og utvikling av Bergverksnettverket (sendt inn i forkant av møtet, med frist 3.9.2024).

Kulturdepartementet flyttet søknadsfristen for de utlyste midlene fra oktober til 3. september. Dette skjedde etter at møtedato ble satt til 4.9.2024, og derfor ble det nødvendig med en saksbehandling per sirkulasjon/e-post. Søknaden ble sendt inn, og medlemmene fikk tilsendt kopi av søknaden.

Vedtak: Saksbehandlingen ble godkjent.

Sak 2: Strategi for Bergverksnettverket 2024–2027

I e-postrunden på strategien kom det fram et viktig punkt som Axel Müller sendte inn, som Frank innarbeidet som et fjerde kulepunkt i strategien:

«arbeide for økt bruk av bergverksmuseer og deres mineralsamlinger i fagutdanningen av geofagstudenter, og dermed bidra til opplæring av fagfolk for å sikre gruvedrift i Norge

Det kom ingen kommentarer til Strategien, det vil si at den er vedtatt.

Sak 3: Utkast til aktivitetsplan for Bergverksnettverket 2025–2027

Det kom ingen kommentarer til Aktivitetsplanen, det vil si at den er vedtatt.

På møtet var det flere som uttalte seg om at det er interessant, nyttig og motiverende med fysiske møter og at sekretariatet skal arbeide med å arrangere et fysisk møte i 2025. Det er ønskelig med bedriftsbesøk og temaer som er relevante for flere eller alle medlemmer som for eksempel juridiske spørsmål rundt gruvedrift i samtid og historia (regelverket med mer rundt bergverksdrift, for eksempel alt omkring ertsanmeldelser, mutingsbrev og fristbevillinger); miljøproblematikk; ivareta og vedlikeholde kompetanse for å sikre besøksgruver ved museene med mer. Bransjeorganisasjoner og andre aktører bør bli invitert til møtene. Det ble nevnt at også de digitale møtene kan brukes til formidling og drøfting av substansielle emner (altså ikke bare til administrative møter). For eksempel kan det være et behov for opplæring i geologiske temaer.

På møtet ga Bess Grastveit uttrykk for at Jøssingfjord Vitenmuseum kan være interessert i å være vertskap for det fysiske nettverksmøtet i 2025. Aril Alander meldte i etterkant av møtet inn at Even Moen ved Stiftelsen Folldal Gruver kan være interessert i å være vertskap for det fysiske høstmøtet 2025.

Sak 4: Utkast til budsjett for Bergverksnettverket 2025–2027

Det kom ingen kommentarer til budsjettet, det vil si at det ble vedtatt.

Sak 5: Bergverksnettverket: medlemmer – rekruttering av nye medlemmer

Det kom fram enkelte ønsker om endringer i medlemslista, og det ble bedt om å sende disse til sekretariatet i etterkant av møtet. Likedan med forslag av nye medlemmer. Oppdatert versjon av medlemslista legges ved referatet.

Sak 6: Eventuelt

Det var ikke meldt inn saker til eventuelt.

Orienteringssaker

Det ble bestemt på møtet at alle medlemmer som ønsker å orientere om aktuelle saker med relevans for flere, bør sende dem inn innen fredag, 5. september 2024, slik at de kan bli tatt med som orienteringssaker i referatet. Det kom inn følgende saker:

Norsk Bergverksmuseum

Bergverksmuseet arbeider med en samlingsforvaltningsplan og ny forskningsstrategi og -plan. Innspill til dette arbeidet er velkomne! Bergverksmuseet er i gang med avhending av mineraler fra sine samlinger eller som museet disponerer til Naturhistorisk Museum ved UiO og Naturmuseet og den Botaniske Hagen ved Universitetet i Agder.

Nordlandsmuseet, Sulitjelma gruvemuseum

Når det gjelder aktuelle temaer tilknyttet Gruve museet og Besøksgruven i Sulitjelma, er det vel ikke noe spesielt. Vi har nå lagt bak oss en sommersesong med formidling og opplevelser i Besøksgruven med fine besøkstall. Mye av grunnen for godt besøk må tilskrives at Sulitjelma har vært meget godt markedsført, ikke minst gjennom filmen *Sulis* 1907.

Stiftelsen Modums Blaafarveværk

Stiftelsen er inne i en produktiv periode.

- I mars 2024 ble artikkelen «The Production of Smalt and Other Cobalt Compounds at the Blaafarveværket, Modum, Norway» publisert i tidsskriftet *Forensic Archaeology, Anthropology and Ecology* (Se: <https://journal.equinoxpub.com/FAAE/article/view/26631>)
- I fjor høst var Stiftelsen vertskap for en internasjonal konferanse «Of Goblins and Gods - 3500 years of cobalt and its pigments». Her var bidragsyttere fra Nord-Amerika, Europa og Asia, deriblant Dr. Marc Walton (M+, Kina), Dr. Katherine Ermin (Harvard Art Museum, USA), Dr. Bernard Gratuze (universitetet i Orleans, Frankrike) med flere. For alle deltagere kan ses Stiftelsen Facebookarrangement.
- Foredragene skal publiseres som *open access* gjennom universitetet i Leuven (Belgia) sannsynligvis senere i 2024.
- I august hadde Stiftelsen besøk av Prof. Andrew Shortland (Cranfield Uni., England) og Prof. Patrick Degryse (Leuven Uni, Belgia) for å planlegge gjennomføring av feltarbeid av PhD-student fra Leuven Uni. i 2025.
- Stiftelsen vant European chemical Society (EuChem) «Historical Landmark Award – European Level» for 2023 (Se: <https://www.euchems.eu/awards/euchems-historical-landmarks/blue-colour-works-modum-norway/>)

Universitetet i Agder, Naturmuseet og den Botaniske Hagen

Vi skal utarbeide en ny strategiplan for Naturmuseet og den Botaniske Hagen sammen med resten av fakultetet (teknologi og realfag) for de kommende fem årene. Konkrete utfordringer museet har framover er diskusjonen rundt nytt magasinbygg og kontorer/laber for de vitenskapelig ansatte. Det eksisterende magasinbygget er kondemnabelt og fungerer kun som lager, og det skal utredes om vi skal ha et eksternt magasin eller om det skal bygges nytt på museumsområdet.

Ellers har det skjedd mye fornying av utstillingene de siste par årene. På geologifronten har vi laget en utstilling utendørs med representative bergarter fra Agder, og innendørs med ressursmineraler fra Agder, samt mineraler fra pegmatitter, skarn og metamorfe bergarter. Biologene og formidlingsavdelingen har også vært involvert i fornyingen.

Vi er godt fornøyde med publikumsbesøket etter at vi gjenåpnet museet juni 2023. Etter covid-perioden hadde vi en stor ombygging innendørs som gjorde at vi måtte stenge de ordinære lokalene. I den perioden hadde vi åpent et «minimuseum» i veksthuset.

Vestfoldmuseene, Norsk bergindustriarkiv

Norsk bergindustriarkiv ledes fra Vestfoldarkivet, men vi samarbeider nært med Arkivverket og regionale arkivinstitusjoner om bevaringen av arkivene. Prosjektperioden er nå over, og NBA har gått over til permanent drift som del av Næringslivsarkivet som er Vestfoldarkivets/ Vestfoldmuseenes satsing på næringslivsarkiver.

Vi kontakter eksisterende bedrifter og prøver få til samarbeidsavtaler om bevaring av arkivene. Bedriftene finansierer slev ordning og tilrettelegging av arkivet. Aktuelle bedrifter vi har vært hos i det siste er Rana Gruber (kartlegging sammen med Arkivverket), Sydvaranger Drift (kartlegging sammen med Arkivverket) og Mibau Stema, tidligere Norsk Stein, som nå avleverer sitt arkiv

(Jelsa, Tau og Dirdal) til Arkivverket/Stavanger. Har også kontakt med arkivkomiteen hos Det bergshistoriska utskottet ved Jernkontoret i Sverige, og utvekslet erfaringer (blant annet metodikk for bevaringsvurdering av bedriftsarkiver).